

„Co je to úspěch?

*O úspěchu můžeme mluvit, když se každý večer
můžeme ukládat ke spánku s mírem v duši.“*

Rukopis nalezený v Akkonu – P. Coelho

Ing. Vojtěch Ptáček

**Sortiment vybraných
tržních ovocných druhů pro
ekologické ovocnářství**

Účel a poslání extenzivního sadu

1. Produkční význam

- Sklizeň ovoce
- Využití dřeva

2. Mimoprodukční význam

- Estetický
- Ekologický
- Společenský (kulturní, historický, rekreační)

3. Uchování rozmanitosti (biodiverzity)

- Genetické zdroje

Ovocné dřeviny a obnova venkova

- Významný prvek kulturní krajiny (posunutí funkce hospodářské k environmentální)
- Spoluutváří obraz vesnice a krajiny (zahrady, ulice, hospodářské stavby, humna, sady)
- Tradiční dřeviny venkova (tradice, lokální produkty a speciality)
- Atraktivní prvek zvyšující odbytnost (rekreační funkce) venkovského prostoru

Funkce a využití ovocných dřevin

Krajinotvorná funkce

- Zvyšování % rozptýlené zeleně v krajině
- Obnova krajinných struktur
- Zvyšování rekreační a obytné hodnoty krajiny (součást turistické infrastruktury)
- Využití v rámci segmentů ÚSES

Kulturní a historické využití

- Obnova, oživení a vznik tradic, kulturních aktivit
- Uchování tradice („památková ochrana“ – součást památkových objektů, samostatný předmět ochrany)
- Ochrana přírody a krajiny

Zemědělské a jiné ekonomické aktivity a hospodářské uplatnění

- Extenzifikace zemědělské výroby (primární produkce)
- Podpora eko-produkce
- Místní (regionální) produkty
- Zpracování produkce a výroba produktů (sušení, nápoje, čaje, destiláty, pečiva, pokrmy – tradiční kuchyně apod.)

(Cenné jsou projekty podporující místní ekonomiku, projekty s dopadem na další projektové a rozvojové aktivity, partnerské projekty, projekty s tzv. přidanou hodnotou)

Produkční význam

Přímý konzum – vnější a vnitřní kvalita plodů

Zpracování

- **Moštové odrůdy** – plodnost, šťavnatost, vzhled nepodstatný
- **Kuchyňské zpracování** – velikost plodů, barva dužniny
- **Sušení** - charakter dužniny, chuť

Solitary

- Odrůdy silného zdravého růstu s dlouhou životností
- **Jabloně:** Boscoopské, Grávštýnské, Strýmka, Ribstonské
- **Hrušně:** Hardyho, Špinka, Muškatelka šedá, Magdalenka, Negevicova
- semenáče

Špinka (šedá letní)

Aleje a stromořadí

- Odrůdy pyramidálního habitu
- **Jabloně:** Panenské české, Matčino, Baumanova reneta
- **Hrušně:** Konference, Hardyho, Dielova, Charneuská, Salisburyho

Druhov a odrdov rajonizace

- Vyšší polohy (nad 450 m.n.m), drsné polohy (nad 600m)
  - mrazuodolné odrůdy
  - podzimní a raně zimní odrůdy
- Teplé polohy – odrůdy s dlouhou vegetační dobou
- Větrné polohy
  - ne odrůdy křivě rostoucí
  - ne odrůdy náchylné na padání plodů
- Znalost původu odrůd

Druhov^á rajonizace

Pro každý druh navrženy 4 zóny vhodnosti:

I. Zóna

- Optimální podmínky vzhledem ke všem ekologickým faktorům
- Ovocnářství jako hlavní odvětví zemědělství
- Pěstování v intenzivních výsadbách – velké bloky
- Pěstují se odrůdy náročnější a nejkvalitnější

II. Zóna

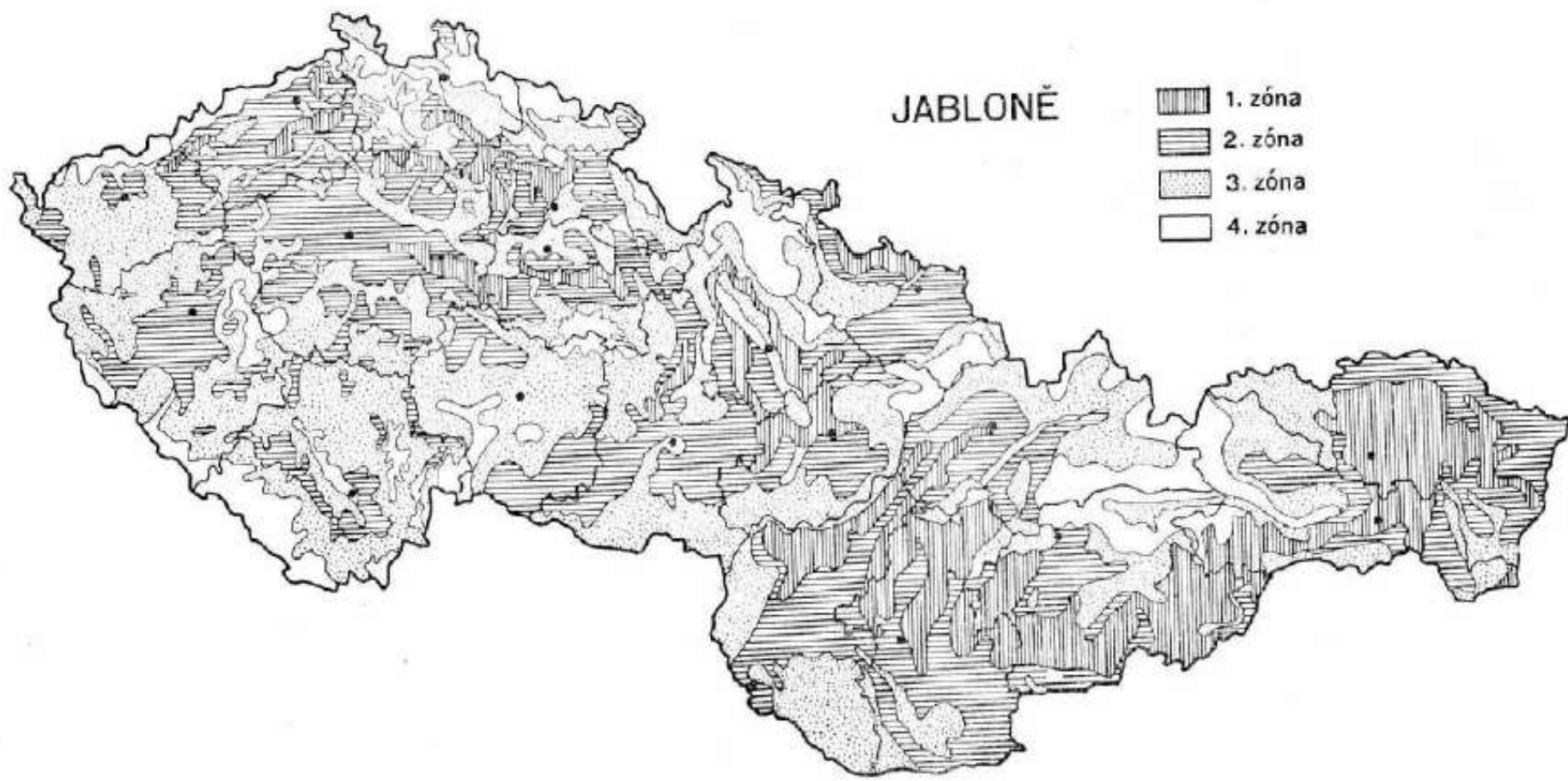
- Některé faktory méně vhodně rozložené, avšak vhodnou agrotechnikou lze dosáhnout pravidelných a jakostních sklizní ovoce určitého druhu
- Dobré střední polohy pro ovocné druhy
- Ovocnářství jako doplňková složka rostlinné výroby

III. Zóna

- Podřadnější až podřadné ovocnářské polohy
- Ovocnářství se může uplatnit při speciálním zaměření (např. horské moštové ovocnářství)
- Polohy s dobrou expozicí, ale s horšími půdními podmínkami
- Pozemky hůře dostupné nebo nedostupné mechanizaci
- Ovocnářství samozásobitelské a rekreační

IV. Zóna

- Téměř nebo zcela nevhodné podmínky
- Ovocné stromy pěstovány pouze na chráněných stanovištích v blízkosti budov

Přehledná mapka zón vhodnosti pro jabloně.

- Konzervování ovoce provádíme v květových dnech

Moštování

Sušení ovoce

**KONTOLOVANÉ
EKOLOGICKÉ
ZEMĚDĚLSTVÍ**

**ING. ZDENĚK ŠEVČÍK
EKOLOGICKÝ OVOČNÁŘ**

687 72 PITÍN 15

IČO 434 45 055   tel.: 0633/641 334

**Registrováno Svazem PRO-BIO Šumperk, Nemocniční 53,
pod evidenčním číslem: 69**

Ovocné pomazánky

Jabloně

- Asi 7500 odrůd z toho 100 je hlavních
- **Přímý konzum:** Matčino, Grávštýnské, Malinové holovouské, Míšenské, Kanadská reneta, Krasokvět žlutý, Boikovo, Parména zlatá zimní, Ribstonské, Sudetská reneta, Melodie, Topaz, Ontario, ...
- **Na šťávy:** Croncelské, Melodie, Panenské, Jadernička moravská, Lebedovo, Charlamowski, Landsberská reneta, Gdánský hranáč, Smiřické vzácné
- **Na sušení:** Discovery, Melodie, Topaz, Boikovo, Boskoopské, Řehtáč soudkovitý
- **kuchyňské účely:** Boscoopské, Vilémovo, Kardinál žíhaný, Boikovo obrovské
- Alternací trpí: Jonagold, Boscoopské, Ontario

Jadérkáři

Z přímého výsevu na trvalé stanoviště
plodí nejdříve:

- Nejplánější genotypy (3-4 rok)
- Vhodné diploidní (4-5 rok)
- Méně chutné diploidní (6-9 rok)
- Triploidní odrůdy (10 a více let)

Dělení odrůd dle doby konzumu

- Letní
- Podzimní
- Raně zimní
- Zimní
- Pozdně zimní

Odrůdy do vyšších poloh

- Vysoce mrazuodolné
- Možno mezištěpování (Croncelské, Strýmka)

Staré odrůdy

- Průsvitné letní
- Malinové hornokrajské
- Panenské české
- Kalvil červený podzimní
- Strýmka
- Gdánský hranáč
- Jadernička moravská
- Vlkovo

Letní až raně zimní (časná sklizeň)

- Lotos
- Vanda
- Rajka
- Rosana
- Aneta
- Melodie
- Selena
- Akane

Letní odrůdy

- Hana** (Prima x Krasava)
- Nela (Prima x Krasava)
- Julia* (Quinte x Discovery)
- Daria (James Greave x Red June)
- Discovery */*** (semenáč Worcesterská parména)
- Mio* (Worcesterská parména x Orania)

- VI – VII – VIII
- Uchovatelnost 2-5 týdnů dle termínu sklizně
- O každých 100 m.n.m se zvyšuje uchovatelnost o týden
- 5-10% sortimentu

Hana

Julia

Discovery

Mio

Podzimní odrůdy

- Akane (Jonathan x Worcesterská parména) – červené plody, kratší skladovatelnost, japonsko
- Ametyst** (Nela x Vista Bella) – univerzální použití, širší převislá koruna
- James Greave* (semenáč Pottovo)
- Lotos** (Otcovo x Jolana**) – skladování do prosince, bujný růst, méně odolné padlí

Zrání IX

Konzum X-XI(-XII)

Ametyst**

Akane

James Greave*

Lotos**

Prima**

Diadém

Raně zimní odrůdy

- Rajka** (Šampion x Katka**) – do konce ledna
- Rosana** (Jolana** x Lord Lambourne) – do konce února, rychlý opad po dozrání

Sklizeň IX – X

Konzum X – I

Rosana

Rajka

Zimní odrůdy

- Angold* (Golden Delicious x sem. Antonovky)
- Pinova* (Clivia x Golden Delicious) – bohatě a dobře plodí, nutné předsklizně
- Denár* (Golden Delicious x Coxova reneta) – kratší skladovatelnost, citlivé na otlačení
- Topaz** (Vanda** x Rubín) – konzum XII
- Otava** (Šampion x Jolana**) – hodně vitamínu C, scvrkává, přeplozování-alternace, delší vegetace
- Rubinola** (Prima** x Rubín) – XI-II, silný růst, tendence vyholovat větve
- Goldstar** (Rubín x Vanda**) – delší vegetace – sklizeň až po GD, načervenalé líčko, hořká pihovitost

Angold **

Selena **

Topaz **

Rubinola **

Pinova *

Goldstar **

Denár *

Otava **

Florina **

Melodie **

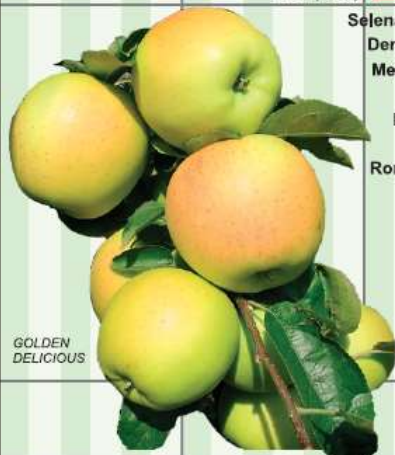
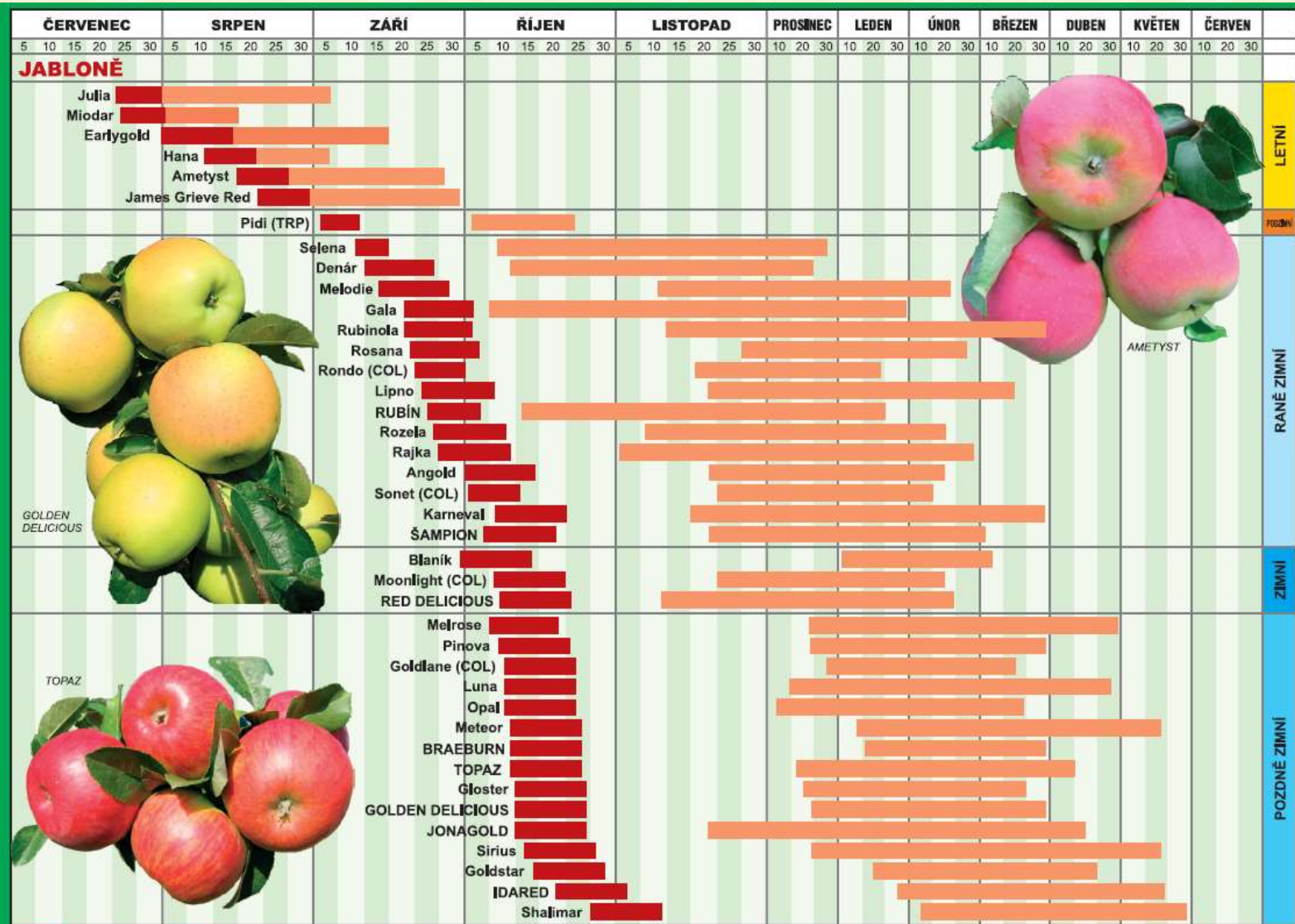
Matčino

Panenské české

GOLDEN DELICIOUS

TOPAZ

AMETYST

■ Sklizňová zralost ■ Doporučené konzumní období

COL - sloupcovitý charakter růstu, TRP - zakrslá forma růstu

skupina Braeburn: Braeburn Helene, Hilda (Hilwa®), Joburn, Lochbuie Red, Rosabel, Mahana Red, Marini Red, Royal Braeburn, Redfield
 skupina Gala: Annaglo, Baigent (Brookfield®), Galaxy, Mitchie (Mondial Gala®), Obrogala (Delbard Gala®), Regal Prince (Gala Must®), Regala, Tenroy (Royal Gala®), Gala Schniga
 skupina Golden Delicious: Goldspur, Golden Delicious Reinders, Golden Delicious Smoothie, Golden Delicious Non B
 skupina Jonagold: Crowngold, Dalgo, Dalguy (Jonasty), Daljean (Jonameli), Jonagold 2000 (Excel), Jonabel, Jonabres, King Jonagold, New Jonagold (Fukushima), Navajo (Vuellemans), Schneica (Jonica®), Wilmuta
 skupina Rubin: Bohemia, Gold Bohemia, Dark Rubin
 skupina Šampion: Šampion Arno, Šampion Reno, Šampion Reno 2, Šampion Red
 skupina Topaz: Red Topaz
 skupina Idared: Red Idared, Idaredest, Neidared
 skupina Red Delicious: Camspur (Redchief®), Erován (Early Red One®), Evasni (Scarlet Spur®), Flatrar (Starkspur Ultra Red®), Fortuna Delicious, Otago, Red King, Red Spur, Red York, Richard, Royal Red, Sandidge (Super Chief®), Shotwell Delicious, Stark Delicious, Starking, Starkinsson, Starkspur, Topred, Trumdor (Oregon Spur Delicious®), Valtod (Red Cap®), Well Spur

Hrušně

Využití

- **Přímý konzum:** Boscova lahvice, Hardyho, Koporečka, Charneuská
- **Na šťávy:** Williamsova, Špinka, Muškatelka šedá
- **Kuchyňské zpracování:** Kongresovka
- **Sušení:** Charneuská, Vinohradská, Avranžská, Zelinka, Williamsova a Boscova Lahvice.

Vhodné do vyšších poloh

- Mezištěpování (Hardyho)
  - Muškateľka šedá
  - Špinka
  - Hardyho

Clappova (L)

Williamsova (L)

Dicolor (RZ)

Conference (P)

Nela (Z)

Charneuská (P)

Slivoně

- 1) Švestky a pološvestky
- 2) Slívy
- 3) Renklódy
- 4) Mirabelky
- 5) Myrobalán

- I. **Švestky pravé** – menší, dužnina oddělitelná
- II. **Pološvestky** – větší, některé hůře oddělitelné, křížení s *P. domestica*
- III. **Slívy** – kulovité plody, kyselejší dužnina, neoddělují se od pecky
- IV. **Renklódy** – plody větší, pevná dužnina, která jde od pecky

- v. Mirabelky** – malé kulovité plody, dužnina měkká jde od pecky, sladké až velmi sladké
- vi. Durancie** – křehké dřevo, plody střední velmi sladké, tolerantní k Šarce, samosprašná
- vii. Myrobalán** – do extrémně výsušných půd, brzy kvete, dobré skladování, sladký
- viii. Špendlíky** – výskyt na Moravě, plody malé až střední kořenité chuti, tolerantní k Šarce

Genetické zdroje

Odolnost proti Šarce švestky (PPV)

- Špendlík žlutý
- Bílá trnečka (Seninka)
- Durancie

KVĚTEN			ČERVEN					ČERVENEC					SRPEN					ZÁŘÍ					ŘÍJEN					LISTOPAD							
10	20	30	5	10	15	20	25	30	5	10	15	20	25	30	5	10	15	20	25	30	5	10	15	20	25	30	5	10	15	20	25	30	10	20	30

TŘEŠNĚ

Rivan **cl**

Burlat **cl**

Kasandra **cl**

Karešova **cl**

Jacinta **cl**

Vanda **cl**

Early Korvik **cl**

Sylvana **cl**

Těchlovan **cl**

Justýna **cl**

Napoleonova **cl**

Kordia **cl**

Tamara **cl**

Halka **sa**

Regina **cl**

Vilma **cl**

BURLAT

VIŠNĚ

Meteor Korai **sa**

Favorit **sa**

Bare **sa**

Morava **sa**

Morellenteuer **sa**

Érdi bötermö **sa**

Fanal **sa**

Újfehértói Fürtös **sa**

Morela pozdní **sa**

Gerema **sa**

ÉRDI BÖTERMÖ

MERUŇKY

Aurora **cl**

Rhart (Orangered) **cl**

SLIVONĚ

Herman **sa** pološvestka

Katinka **sa** pološvestka

Opal **sa** slíva

Tegera **sa** pološvestka

Čačanska rana **sa** pološvestka

Topfirst **sa** pološvestka

Hanita **sa** pološvestka

Čačanska lepotica **sa** pološvestka

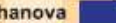
Oullínská **sa** renklóda

Nancyská **sa** mirabelka

Bellamira **sa** mirabelka

Čačanska rodna **sa** pološvestka

Althanova **cl** renklóda

Valor **sa** pološvestka

Gabrovská **sa** švestka

Jojo **sa** pološvestka

Stanley **sa** pološvestka

Tophit **cl** pološvestka

Těchobuzická **sa** švestka

Domáci velkoplodá **sa** švestka

Haganta **sa** pološvestka

President **cl** pološvestka

Toptaste **sa** pološvestka

Elena **sa** pološvestka

Presenta **sa** švestka

Topend Plus **sa** pološvestka

TOPHIT

HARCOT

1. Švestky a pološvestky

Čačanská lepotica

Elena

Jojo

Topfive

Valjevka

Valor

2. Slívy

Bryská

Malvazinka

3. renklódy

Althanova

Zelená renklóda

4. Mirabelky

Nancyská

Bellamira

5. Myrobalán

Rumnajana Zorka

Obilnaja

Třešně

Třešně

- ✕ **Srdcovky** – s měkkou dužninou
- ✕ **Polochrupky** – dužnina polotuhá až tuhá, zraje raně
- ✕ **Chrupky** – dužnina tvrdá

Višně

Sladkovišně

- ✕ **Sladkovišně** – tmavé plody, barví šťáva
- ✕ **Skleňovky** – žluté, pestré, nebarví

Pravé višně

- ✕ **Amarelky** – červené, žluté, pestré, nebarví
- ✕ **Kyselky** - plody kyselé, nebo navinuté, tm. Červené, šťáva barví

	Třešně	Višně
I. Týden	S: Rivan, Rychlice, Seneca	
II. Týden	Burlat (S), Kaštánka (S), Karešova (PCh)	
III. Týden		Favorit (Am)
IV. Týden	Sam (Ch), Granát (Ch) , Vanda (Ch)	Érdi Bötermo
V. Týden	(Ch): Van , Napoleonova, Kordia, Stella , Těchlovan	Záhoračka
VI. Týden	(Ch): Büttnerova kompakt, Hedelfingerská	Morelen feuer, Ujfehérój Fürtös
VII. Týden		Fanal
VIII. Týden		Morela pozdní

S – srdcovka; PCh – polochrupka; Ch - chrupka; Am - Amarelka

Rivan

Rychlice

Burlat

Granát

Van

Kordia

Morela pozdní

Ujfehéró Fürtös

Broskvoně

- Problém s odolností proti Kadeřavosti broskvoně

Do okrajových oblastí

- Rané: Redwin, Amsdenova, Luna, Earlingo
- Středně rané: Sunhaven, Redhaven, Fairhaven

- Právě broskve
- Tvrdky
- Nektarinky
- Bryňonky
- Disky

Amsdenova*

Primissima Delbard*

Flemingo

Redhaven

Meruňky

Leskora (- 16-18)

Lejuna (- 12-14)

Velkopavlovická (0)

20.-25.7.

Harlayne ** (imuní) (+9)

Veecot (+4)

Bergeron (+5-8)

<http://www.sempra.cz/odrudy/ovoce/>

OVOCNÉ PLODINY

Odrůdy SEMPRA PRAHA a.s. zapsané v odrůdové knize

Jádroviny Jabloň Hrušeň Jeřáb Kdouloň	Peckoviny Broskvoň Meruňka Slivoň Třešeň Višeň Myrobalán	Drobné ovoce Angrešt Rybíz (meruzalka) Maliník Ostružiník Jahodník	Skořápkoviny Líska Ostatní druhy Rakytník
--	---	--	--

Jádroviny

Jabloň		
Odrůda	Zastoupení	rok registrace
letní		
Atlas		2005
Daria		1995
Delicia		1997
Dima (R)		2004
Discovery		1991
Elstar		
James Grieve Double Red		1993
James Grieve Red		1970
Julia (R)		1994
Mantet		1993

<http://www.sumperacek.webpark.cz/>

Databáze odrůd ovocných plodin

Ovocné druhy obsažené v této databázi:

JABLONĚ
RYBÍZY
MERUNKY
BROSKVONĚ
HRUŠNĚ
SLIVONĚ
TRŠNĚ A VIŠNĚ
JAHODY
MALINY A OSTRUŽINY
JERABKY
ANGREŠTY
SKORÁPKOVINY
BORŮVKY A BRUSNĚKY

Fakultativně lze získat, mŠedí konzultace
posílání literatury - novinky - šedky

Autorský kolektiv

Ing. et Bc. Jiří Vyšský
Ing. Tomáš Nečas, Ph.D.

Fotografie

Ing. et Bc. Jiří Vyšský
Ing. Tomáš Nečas, Ph.D. (Z
LEONICE)
Bc. Tomáš Jan VÍZEL ZELIŠČEK
Ing. Dušan Nečas (HOLE
ZELIŠČEK)
Ing. Libor Dolný, Ph.D.
(VENDULKA)